

La boira d'Encamp

Era 31 d'octubre, vespre de Halloween, quan la boira va entrar a Encamp. Ho va fer sense pressa, però amb aquella decisió que tenen les coses que ja saps que passaran. Va entrar resseguint la Valira; primer va abraçar el riu i, tot seguit, es va estendre pels carrers d'Encamp, tornant la llum groguenca i esmorteint els sorolls.

Érem cinc: jo, l'Aina; la Carla, en Biel, la Júlia i en Roger. Asseguts al mur de pedra de la plaça de Sant Miquel, fèiem temps abans d'anar cap a casa a canviar-nos —disfresses, maquillatge i tot— per a la festa del vespre a l'Espai Jove d'Encamp, i parlàvem de qualsevol cosa per no admetre que feia fred.

—Heu sentit això de l'hospital? —va dir la Júlia, i de seguida tots vam saber de què parlava.

—La Mercè —va fer en Biel—. Diuen que s'ha tirat del sostre.

—La Mercè... De petita ja deien que no estava bé. I els pares...

Ningú no va acabar la frase. Al poble corrien molts rumors; però aquesta història, sí, era certa: els pares de la Mercè s'havien suïcidat junts en circumstàncies que ningú no sabia ni volia explicar, pocs dies després que la Mercè va fer quinze anys. Després va viure amb una tieta fins als vint-i-un i va tornar sola a la casa familiar, al carrer que puja cap al cementiri.

La boira es va fer més gruixuda. Jo allargava la mà per tocar la jaqueta de la Carla i la mà no trobava res.

—Ei? —vaig dir.

Res. Vaig escoltar el meu propi aire i el cor em va començar a bategar cada cop més de pressa, tant que el notava a la punta de les orelles. Em vaig aixecar d'un bot i vaig començar a caminar a tentines, cridant els noms dels meus amics —Carla? Biel? Júlia? Roger?—, però la boira se'ls empassava.

Vaig continuar caminant, i després d'una estona, aquell blanc espès es va anar desfent i, quan se'n va obrir un clar, em vaig trobar tot just al davant d'una casa: teulada a dues aigües i façana de pedra. Era la casa de la Mercè, no hi havia dubte. Però alguna cosa no quadrava; la pedra semblava més clara, la fusta de les persianes, com acabada d'envernissar i els grafits multicolors

de la cantonada ja no hi eren. Vaig veure una llum tremolosa que sortia de l'interior, com si la llum pogués fer soroll, el típic brunzit de corrent en una bombeta antiga.

La porta principal cedia. Dins feia olor com de sabó de rentar i de pols seca. Hi havia ordre, pocs mobles, alguna fotografia antiga, i una quietud estranya, d'aquelles que et fan contenir la respiració sense adonar-te'n. La llum venia de les escales que portaven al soterrani.

Un graó, dos, tres; la mà guiada pel passamà fred. Un soterrani immens s'obria com una boca. Al mig, encastat en lloses gastades, hi havia un pou. El brocal era de pedra clara, amb blocs irregulars i la vora gastada; al voltant s'hi veien lletres i símbols mig esborrats. A cada costat, una anella de ferro clavada a la pedra. Al voltant del pou, almenys una desena d'adults, agenollats, murmuraven oracions en una llengua que no coneixia. Un home i una dona van baixar per una altra escala amb una noia al mig: duia un vestit senzill i els ulls inflats de plorar. Semblava de la meva edat. Tenia la meva alçada, i la cara... la cara era com si, en aquell moment, m'estigués mirant en un mirall antic.

—Mercè —va dir la dona amb la mà ferma a l'espatlla de la noia—. No tenim elecció.

Escotar allò em va glaçar la sang i vaig fer un pas enrere, sense adonar-me de la galleda a tocar de les meves sabates. Va caure graons avall i el soroll metàl·lic va tallar el murmuri. Tots els caps es van girar cap a mi.

—Qui hi ha? —va dir un home. Després em va veure—. Una testimoni... ¿o potser un recanvi?

Entre un home y una dona em van agafar pel canell i la pell de l'avantbraç em va semblar de paper. El cant seguia: paraules sense consonants, un murmuri tibant que s'enganxava a les parets. La Mercè em mirava amb pànic.

—El pou demana la vida que la parròquia li deu —va dir algú, sense alçar gaire la veu.

Vaig alçar la mirada. De la foscor va sortir una ombra negra —una mena de forma sense forma. Es feia més densa i es movia com una taca de tinta dins l'aigua. Xiuxiuejava paraules que no entenia.

—No... si us plau... —vaig dir, però la veu se'm trencava.

—Quants anys tens? —va preguntar la dona, sense afluixar la presa al meu canell.

—Quinze —vaig dir, pensant que, per ser menor, s'aturarien. Se li va dibuixar un somriure sinistre a la cara.

—És un senyal —va dir, satisfeta—. Menys de setze. Endavant.

Em van arrossegar fins al brocal. La pedra, humida, m'entrava al ventre. La Mercè, a un metre, tremolava. La vaig mirar. Ella va negar amb el cap, molt a poc a poc.

—No calen dues —va dir algú altre—. El pou només s'empassa allò que li és degut.

—Llavors... —l'home em va mirar com si fos una peça que encaixava—. Ella.

Vaig retorçar el cos i vaig clavar un colze a l'home; la dona em va deixar anar el canell i me'n vaig alliberar. Vaig intentar córrer cap a l'escala, però un altre home va sortir del cercle i em va tancar el pas, agafant-me per l'espatlla i el braç. Amb ell al davant i l'altre enganxat a l'esquena, les meves opcions de fugir van desaparèixer.

Em van empènyer fins a la vora del pou; em van plegar sobre la pedra freda i el negre se'm va obrir al davant. El murmuri va créixer. L'ombra sense contorn es va acostar prou perquè el fred em resseguís el clatell. Vaig repetir per dins els noms dels meus amics, com si pensar-los fos una mena de corda de rescat: Carla, Biel, Júlia, Roger. Però la corda no va arribar mai.

Algú va començar a plorar. Algú més va fer un “no” petitíssim i després foscor i res que pugui explicar amb paraules. Si hi havia aigua, no la vaig notar. Si hi havia aire, no el vaig sentir. Si hi havia llum, era la que queda quan tanques els ulls i encara veus colors... i tot va desaparèixer.

La boira es va obrir de cop, com una cortina que algú estira massa fort. La Carla, en Biel, la Júlia i en Roger van parpellejar, desorientats, com si algú els hagués canviat de lloc.

—Aina? —va cridar la Carla.

No hi va haver resposta. Van recórrer els carrers buits d'Encamp cridant el seu nom. Van acabar davant la casa de la Mercè. La façana gastada, amb les persianes trencades, el graó de l'entrada esquerdat i els grafitos multicolors a la cantonada. Van decidir entrar pel jardí. Una ortiga enorme els va rosegar el turmell quan van empènyer la reixa.

—No hauríem d'entrar —va dir en Roger, però ja ho estaven fent.

El jardí era un bosc petit, ple de bardisses i d'herba alta. Van apartar fulles fins que al mig, com amagat, va aparèixer una estàtua amb un angelet de pedra amb les ales gastades. El pedestal era ratllat, ple de marques de navalla.

—Què posa? —va preguntar la Júlia, fregant amb la màniga.

“A. F. A.”

Silenci. En Biel es va mossegar el llavi. La Carla va respirar pel nas, fort, per no plorar. Al costat de les inicials, una paraula mig esborrada: Gràcies.

—Aina... Font... Armengol —va dir la Carla, molt fluix.

Cap d'ells no va gosar dir res més pensant que era una macabra coincidència. Van mirar per tot arreu, cridant el seu nom, però de l'Aina no n'havia rastre. Van sortir del jardí. A la vorera, la Carla va provar a trucar-la: bústia. La Júlia va escriure al grup; els seus missatges quedaven amb un sol tic gris. En Roger va tallar el silenci: —Ja n'hi ha prou. Truquem al 110.

Aquella nit es va organitzar una batuda amb familiars, amics i veïns voluntaris. La policia va prendre declaració als quatre per separat: a quina hora s'havien perdut de vista, com anava vestida l'Aina, si havien discutit, si hi havia algun lloc on pogués haver anat. Un cop cadascú a casa seva, ningú no va dormir gaire; quan tancaven els ulls, a tots quatre els semblava sentir un murmuri dins del cap, massa baix per entendre què deia.

Al cap d'uns dies amb l'Aina encara desapareguda, ja sabem com son els pobles.

—Sempre que arriba aquesta boira a Encamp fa males passades —va dir la peixatera.

—A la casa de la Mercè sempre hi han passat coses —va contestar algú al forn.

De la Mercè també se'n parlava. Havia viscut sola molt de temps, deien. Anava a l'hospital de tant en tant, i sempre tornava més prima, més apagada. Els rumors, com sempre, eren més estrafolaris conforme passava el temps.

La Carla, després d'un mes sense saber res de la seva amiga, ja no podia aguantar-se més i va convèncer els altres de tornar al jardí de la casa de la Mercè. Volia comprovar si allò de l'angelet havia estat real. Van tornar per la mateixa reixa. Van trobar l'estàtua al mateix lloc, amb el camí marcat per les petjades de la primera vegada que hi havien entrat. Aquest cop ho van observar amb més deteniment. A més de les inicials i la paraula “Gràcies”, la Júlia hi va trobar, en un dels

costats, una data esgarrapada, gairebé il·legible, com si algú l'hagués volgut esborrar: 31-10-91.

La nit anterior n'havia fet just 33 anys.

—I per què “Gràcies”? —va preguntar en Biel, no pas esperant cap resposta.

—¿Perquè algú... va fer el que tocava? —va dir la Carla, amb la veu tremolosa.

Van allargar la mà i van tocar l'angelet. Estava fred tot i el sol. Sota el pedestal, la terra era fosca i humida, com si hi hagués una aigua molt fonda. La Júlia va apartar una mica de molsa amb cura i va descobrir una ratlla finíssima, gairebé invisible. Va semblar-li que havia estat una M, o una R, o totes dues coses alhora.

—Marxem —va dir en Roger, i ningú no el va contradir.

Els dies passaven lents i estranys; faltava algú i no sabien com expressar-ho. A l'institut, les classes continuaven com si res, i a estones semblava que tot hagués estat una broma de mal gust. De tant en tant —a la biblioteca, a la plaça, al carreró del súper— a la Carla li semblava que algú li deia “Aina” a cau d'orella. No era una veu de debò; era un rum-rum suau, com el so del mar quan apropes un corn marí a l'orella. S'aturava, es girava, res. Només aquell fred fi al clatell que no marxava.

Un capvespre, la Júlia es va armar de valor i va tornar sola a la casa de la Mercè. Va seure al graó trencat de l'entrada principal i va mirar el carrer. S'hi sentia estranya, com si estigués fora de pla i el temps s'hagués aturat. Va obrir la llibreta de quadres petits i va escriure una línia: “Aina, on ets?” Ho va subratllar dues vegades. Després va afegir: “No t'oblidem.”

Aquella mateixa nit, en Biel es va despertar a les 3:33 amb el cor com un timbal. Va creure sentir passos damunt la seva catifa, però quan va encendre la pantalla del mòbil no hi havia res. En aquella mateixa hora, la Carla somiava una escala de cargol sense fi i una mà que la buscava, i en Roger, que no recordava mai els somnis, va notar al despertar un fred als ossos que no sabia d'on li venia.

La Júlia va proposar fer una capsa amb records. Van posar-hi una polsera trencada que l'Aina sempre duia, un tiquet d'autobús usat per ella d'Encamp a Pas de la Casa, una pedra petita que en Biel havia agafat del jardí la primera vegada que van entrar i el full que la Júlia havia escrit al

graó de l'entrada uns dies abans. Van decidir enterrar-la al costat de l'estàtua de l'angelet amb les inicials de la seva amiga.

Van anar fins a la reixa del jardí com qui va a veure algú que no vol molestar. L'angelet continuava allà, amb les ales gastades. Van apartar les fulles amb suavitat. La paraula “Gràcies” estava una mica més esborrada. Les inicials, però, encara es podien llegir. La Carla va passar-hi el dit, molt a poc a poc, com si li pogués fer mal. Va semblar-li —i no ho va dir a ningú— que, per un segon, des del fons de la terra li arribava una remor molt suau, com un “tranquil·la”.

A la parròquia, tant de l'Aina com de la Mercè se'n va deixar de parlar a poc a poc, perquè els pobles també es cansen de les històries i més si són obscures i doloroses. D'aquelles que ningú gosa dir en veu alta, perquè hi ha coses que, si les dius, pesen el doble.

Una tarda d'hivern, quan el cel tenia el mateix color que aquell 31 d'octubre, la boira va intentar baixar una altra vegada. No va poder. Es va quedar enganxada al coll, com si alguna cosa la subjectés per sota. Mentrestant, a la plaça, on el grup d'amics quedaven com sempre, a la Carla se li va posar la pell de gallina en un segon i, sense saber ben bé per què, va agafar la mà de la Júlia. En Biel les va mirar i no va dir res, amb la cara compungida. I en Roger va intentar fer broma per treure ferro, perquè era la seva manera de fer veure que allò no l'esgarriava també per dins.

Passats uns mesos, entre els adolescents alguns s'expliquen històries noves. N'hi ha que diuen que la finestra del soterrani de la casa on vivia la Mercè continua sense glaçar mai a l'hivern. D'altres riuen i diuen que això són bajanades.

La Carla, la Júlia, en Biel i en Roger ja no discuteixen mai sobre aquestes coses. Han après que hi ha detalls que només serveixen per obrir ferides. A vegades, quan passen davant del jardí, entren i al costat de l'angelet hi deixen una cosa petita als peus del pedestal: una goma del cabell, un paperet amb un dibuix. No és cap ritual. És només la manera que tenen de dir que se'n recorden. Si algun dia la boira desfà el camí i l'amiga torna, ells hi seran per abraçar-la, acompanyar-la a casa i protegir-la. I si no torna, també hi seran: tornaran al jardí, trauran la molsa del pedestal i diran el seu nom en veu baixa, com qui gira la clau perquè tot continuï tancat, i mentrestant, al costat, encara hi persistirà una paraula que no oblidaran mai: Gràcies.